

บทที่ 3 อักษรไทยสมัยสุโขทัย*

ก่อนที่จะกล่าวถึงกำเนิดของอักษรไทยในสมัยสุโขทัย จะขอตั้งข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับผู้ปกครองสุโขทัย หรือที่มาของคนไทย เพราะคนทั่วไปมักจะเข้าใจกันว่าชนชาติไทยเริ่มปรากฏขึ้นเมื่อมีอาณาจักรสุโขทัย ต่อมาอีกไม่นานพ่อขุนรามคำแหงมหาราชก็ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้ ทำให้มองเห็นว่าเป็นการพัฒนาที่เร็วเกินไป จึงทำให้มีคำถามว่าก่อนหน้าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้ปลดแอกจากขอมนั้น คนไทยอยู่อย่างไร ใครเป็นผู้นำของไทย และคนไทยไม่เคยมีตัวอักษรใช้มาก่อนหรืออย่างไร

จากการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีทำให้ทราบว่า คนไทยคงตั้งภูมิลำเนาอยู่ในดินแดนเอเชียอาคเนย์มาช้านานแล้ว โดยอยู่ปะปนกับชนชาติอื่น ๆ เช่น ขอมและมอญ แต่ยังไม่ได้รวมตัวกันเป็นปึกแผ่นจนมีผู้นำหรือผู้ปกครองอย่างเด่นชัด เพราะดินแดนแถบนี้เคยอยู่ภายใต้อิทธิพลของมอญและขอมมาก่อน จนกระทั่งขอมได้เสื่อมอำนาจลง โดยเฉพาะหลังจากสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เป็นต้นมา อำนาจของชาวไทยก็เริ่มมีบทบาทขึ้นจนกระทั่งปรากฏผู้นำที่เห็นเด่นชัด ทั้งที่เป็นไทยโยนก ล้านช้าง และสุโขทัย

* อักษรไทยที่จะกล่าวถึงในตำราเล่มนี้ หมายถึงตัวอักษรไทยที่มีต้นกำเนิดมาจากลายสือไทยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช จะไม่รวมถึงตัวอักษรไทยชนิดอื่น เช่น ตัวไทยยวน อักษรตัวธรรม และอักษรไทยน้อย

ตามหลักฐานด้านศิลาจารึก ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 16 ในจารึกของพวกจาม กล่าวว่ามีเขลยศึกเป็นชาวสยาม และในจารึกขอมโบราณ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 17 ปรากฏเป็นภาพแกะสลักฝาผนังระเบียงปราสาทนครวัด มีกองทัพหนึ่งเขียนอักษรไว้ภาพว่าเป็นกองทัพชาวสยามด้วย (ม.จ.สุภัทรดิศ ดิศกุล 2522 : 225) แต่ก็ไม่สามารถจะจำเพาะเจาะจงลงไปได้ว่าชาวสยามที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นไทยกลุ่มใด จึงทำให้เห็นว่าคนไทยได้รวมตัวกันจนเป็นกองทัพได้แล้ว แต่ยังไม่เป็นอิสระ

สำหรับกลุ่มชนชาวสุโขทัย ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึกวัดศรีชุมว่าพ่อขุนบางกลางหาวและพ่อขุนผาเมืองได้ขับไล่ขอมออกนอกอาณาจักรได้สำเร็จ จนพ่อขุนบางกลางหาวได้สถาปนารัฐสุโขทัยพร้อมทั้งได้รับการขนานพระนามว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ทำให้ดูเสมือนหนึ่งว่าผู้นำไทยคนแรกคือพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ แต่ถ้าพิจารณาจากจารึกหลักที่ 45 จะปรากฏรายนามและพระนามของบรรพบุรุษผู้นำสุโขทัยดังนี้ "ศรีปูกาคำ ... ผู้หวาน ปู่ขุนจิต ขุนจอต ปู่พระยาศรีอินทราทิตย์ ปู่พระยาบาล ปู่พระยารามราช ปู่ส สงคราม ปู่พระยาเลอไทย ปู่พระยาจ้วนนาม ปู่พระยามหาธรรมราชา พ่อขุนเมือง พ่อเลอไทย" (ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 3 2508 : 62) แสดงให้เห็นว่าก่อนที่สุโขทัยจะกลายเป็นอาณาจักรอิสระนั้นได้มีการสืบสันตติวงศ์กันมานานแล้ว

ด้วยเหตุที่คนไทยเคยตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของขอมมาเป็นระยะเวลาช้านาน จึงน่าจะรับวัฒนธรรมต่าง ๆ ของขอมมาใช้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางการเขียนหนังสือ คนไทยคงจะเรียนวิธีการเขียนของขอมจนชำนาญ เพราะต่อมาปรากฏว่าศิลาจารึกสมัยสุโขทัยที่พบนั้นมีการบันทึกเป็นอักษรขอมอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งที่จารึกด้วยภาษาเขมร ภาษา

บาลี ภาษาบาลีบนไทยและภาษาสันสกฤตแสดงว่าผู้รู้ในสมัยอาณาจักรสุโขทัยหรือคนไทย
สุโขทัยก่อนหน้านั้นได้เรียนรู้อักษรขอมเป็นอย่างดีอยู่แล้ว

สำหรับไทยทางเหนือซึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ติดกับอาณาจักรขอม ซึ่งได้เจริญ
รุ่งเรืองอยู่ในทางตะวันตกนั้น ชาวขอมคงจะแผ่อิทธิพลทางอารยธรรมหลายอย่างมาสู่คน
ไทย เช่นความรู้ทางด้านพุทธศาสนาและอักษรศาสตร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่าการศึกษาที่คนไทยได้ตั้งชุมชนอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมที่แข็ง ทั้งขอมโบราณ
หรือขอมสมัยพระนคร และมอญโบราณในอาณาจักรพุกามดังกล่าวแล้วนี้เอง ทำให้คนไทย
ต้องรับวัฒนธรรมที่เจริญกว่ามาใช้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางการเขียน

3.1 กานาคอักษรไทย

อักษรไทยที่จะกล่าวต่อไปนี้ หมายถึงอักษรไทยภาคกลางหรือลายสือไทย ซึ่ง
พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์ขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสับสน เกรงว่าผู้อ่าน
บางท่านอาจจะหมายรวมไปถึงอักษรไทยเหนือ และอักษรตัวธรรมของทางอีสาน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าคนไทยได้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ใกล้กับอาณาจักรขอม ซึ่ง
มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ฝ่ายตะวันตก จึงได้รับวัฒนธรรมด้านการเขียนมาจากมอญด้วย โดย
นำตัวอักษรมอญมาแปลงใช้เขียนภาษาไทย เช่น อักษรอาหม อักษรลือ และอักษรผู้ไทย
เมืองสิบสองพันทนา ซึ่งเป็นอักษรที่ใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน ล้วนเป็นลักษณะของอักษรขอมเก่า

จีน * จึงเห็นว่ารูปสัณฐานตัวอักษรในลายสือไทยคล้ายกับรูปสัณฐานของอักษรขอม อีกทั้งวิธีการใช้พยัญชนะ 2 ตัวเรียงกันเมื่อเป็นตัวสะกดนั้นก็เป็นวิธีของขอมเช่นกัน (ยอช เซเดส์ 2503 : 10-12)

ฉะนั้นลายสือไทยของพ่อขุนรามคำแหง จึงได้ปรับเปลี่ยนไปจากอักษรต้นแบบที่เป็นอักษรมอญโบราณ และอักษรขอมโบราณอย่างมาก รวมทั้งระบบอักษรวิธีก็ได้แตกต่างไปจากอักษรสกุลอินเดียชาติ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มเครื่องหมายกำหนดเสียงสูง-ต่ำ คือวรรณยุกต์เอกและโทอีกด้วย (ธวัช บุญเรือง 2535 : 65)

3.1.1 การแก้ไขอักษรขอมหัดมาเป็นอักษรไทย พ่อขุนรามคำแหงทรงให้กระทำดังนี้

1. การแก้ไขด้านรูปสัณฐาน เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สะดวกในการเขียน คือเขียนได้ง่ายและเร็วกว่าตัวอักษรขอม ตัวอย่างเช่น

* ดร. ประเสริฐ ณ นคร ให้สัมภาษณ์ในหนังสือศิลปวัฒนธรรม ฉบับสิงหาคม 2525 ว่าในพงศาวดารเหนือ พระร่วงได้ประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิตมีชาติต่าง ๆ ร่วมกันประดิษฐ์อักษรไทยยกเว้นแต่ชาตินจีน เพราะหนังสือจีนเป็นตัวอักษรภาพไม่ได้สะกดเป็นตัว ๆ

จีน * จึงเห็นได้ว่ารูปสัณฐานตัวอักษรในลายสือไทยคล้ายกับรูปสัณฐานของอักษรขอม อีกทั้งวิธีการใช้พยัญชนะ 2 ตัวเรียงกันเมื่อเป็นตัวสะกดนั้นก็เป็นวิธีของขอมเช่นกัน (ยอชเชาเคส์ 2503 : 10-12)

ฉะนั้นลายสือไทยของพ่อขุนรามคำแหง จึงได้ปรับเปลี่ยนไปจากอักษรต้นแบบที่เป็นอักษรมอญโบราณ และอักษรขอมโบราณอย่างมาก รวมทั้งระบบอักษรวิธีได้แตกต่างไป อักษรสกุลอื่นเตี้ยได้ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มเครื่องหมายกำหนดเสียงสูง-ต่ำ คือวรรณยุกต์เอกและโทอีกด้วย (ชว๊ช ปุณณทก 2535 : 65)

3.1.1 การแก้ไขอักษรขอมหัดมาเป็นอักษรไทย พ่อขุนรามคำแหงทรงทำให้กระทำดังนี้

1. การแก้ไขด้านรูปสัณฐาน เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สะดวกในการเขียน คือเขียนได้ง่ายและเร็วกว่าตัวอักษรขอม ตัวอย่างเช่น

* ดร. ประเสริฐ ณ นคร ให้สัมภาษณ์ในหนังสือศิลปวัฒนธรรม ฉบับสิงหาคม 2525 ว่าในพงศาวดารเหนือ พระร่วงได้ประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิตมีชาติต่าง ๆ ร่วมกันประดิษฐ์อักษรไทยยกเว้นแต่ชาติจีน เพราะหนังสือจีนเป็นตัวอักษรภาพไม่ได้สะกดเป็นตัว ๆ

ขนานพยางค์

อ่านว่า นานามีเขา (นานามีข้าว)

3. เพิ่มเสียงวรรณยุกต์ จากเดิมในภาษาเขมรและมอญไม่มีไม้ วรรณยุกต์ในภาษาไทยให้ใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์เพื่อให้ออกเสียงได้ชัดเจนเท่ากับการพูดของคนไทย ที่ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกมีอยู่ 2 รูป คือไม้เอก กับกากบาท (ยอช เซเดส์ 2503 : 13-15)

4. เพิ่มพยัญชนะอีก 9 ตัว เพราะอักษรขอมที่เคยใช้นั้นพยัญชนะตัวเดียวแทน 2 เสียงก็มี เช่น **ឃ** เป็นได้ทั้งเสียง บ และ ป หรือ **ត** เป็นได้ทั้งเสียง ด และ ต ในภาษาไทย

พยัญชนะที่เพิ่มเข้ามาจากอักษรต้นแบบทั้ง 9 ตัว มีดังนี้

ຂ	ค	ຮ	ງ	ດ	ບ	ຜ	ພ	ຢ
ช	ก	ข	ง	ด	ป	ฝ	ฟ	อ

3.1.2 รูปอักษรที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ซึ่งพ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1826 เป็นดังนี้

1. รูปพยัญชนะ ปรากฏอยู่ 39 ตัว คือ

ດ	ຮ	ຂ	ດ	ຕ	ຜ	ງ
ก	ข	ช	ด	ต	ฝ	ง
ວ	ຜ	ຮ	ຮ	ລ		
จ	ฉ	ร	ร	ล		

ขนานพจนานุกรม

อ่านว่า ขานนามีเขา (ขานนามีข้าว)

3. เพิ่มเสียงวรรณยุกต์ จากเดิมในภาษาเขมรและมอญไม่มีไม้ชี้ ฟอซุน-รามคานแห่งทรงงาให้ใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์เพื่อให้ออกเสียงได้ชัดเจนเท่ากับการพูดของคนไทย ที่ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกมีอยู่ 2 รูป คือไม้เอก กับกากบาท (ยอช เซเดส์ 2503 : 13-15)

4. เพิ่มพยัญชนะอีก 9 ตัว เพราะอักษรขอมที่เคยใช้นั้นพยัญชนะตัวเดียวแทน 2 เสียงก็มี เช่น เป็นได้ทั้งเสียง บ และ ป หรือ เป็นได้ทั้งเสียง ค และ ต ในภาษาไทย

พยัญชนะที่เพิ่มเข้ามาจากอักษรต้นแบบทั้ง 9 ตัว มีดังนี้

ຂ	ຄ	ຮ	ງ	ດ	ຮ	ຜ	ພ	ຍ
ข	ค	ช	ฎ	ก	ป	ผ	พ	ย

3.1.2 รูปอักษรที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ซึ่งฟอซุนรามคานแห่งทรงประดิษฐ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1826 เป็นดังนี้

1. รูปพยัญชนะ ปรากฏอยู่ 39 ตัว คือ

ດ	ຮ	ຂ	ດ	ຄ	ຮ	ງ
ก	ช	ข	ก	ค	ช	ง
ງ	ຜ	ຮ	ຮ	ຜ	ລ	
จ	ฉ	ช	ช		ญ	

ง ฉ ฐ ณ

ฉ ฉ ฐ ณ

ณ ณ ณ ณ ณ ณ

ก ก ก ก ก ก

บ ฐ ณ ฉ พ ฒ ณ ฒ

บ ฐ ณ ฉ พ ฒ ณ ฒ

บ ฐ ณ ฉ พ ฒ ณ ฒ

บ ฐ ณ ฉ พ ฒ ณ ฒ

พยัญชนะที่ไม่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 คือ ฉ ฐ ณ พ ฒ

เป็นที่น่าสังเกตว่า อักษรไทยที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ไม่ได้มีอักษรตัวเชิงหรือตัวเครื่องที่เขียนได้เส้นบรรทัดเช่นเดียวกับอักษรขอม ทั้งนี้เพราะว่าภาษาไทยไม่มีอักษรนา และไม่มีตัวสะกดตัวตามเหมือนภาษาบาลีสันสกฤต (ปราชญ์บางท่านให้ความเห็นว่าภาษาไทยไม่นิยมคาควบกกล้าด้วย จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้ตัวเชิง)

2. รูปสระ ปรากฏอยู่ 19 ตัว รวมทั้งสระลอยอีก 1 ตัว สระทุกตัวจะปรับให้มีขนาดเท่าตัวพยัญชนะ ดังนี้

๙ สระ อะ	๖ สระ อา	๐ สระ อิ	๑ สระ อี
๑๐ สระ อี้/อิ	๖ สระ อุ	๒ สระ อู	๘ สระ เอ
๙๙ สระ แอ	๑๑ สระ ำ	๒ สระ ำ	๕ สระ ำ
๘-๖ สระ เอา	๖ สระ อา	๘-๑๑ สระ เอ	
๑-๑๑ สระ เอีย	๑๑-๑๑ สระ เอือ		

สระลอย คือ ๑ สระ อี

3. รูปนิคหิต ส่วนมากจะปรากฏเป็นรูปครึ่งวงกลม เช่น ๘๘๘

อ่านว่า แก่น **๑๑๑** อ่านว่า จึงหม

4. รูปวรรณยุกต์ ภาษามอญและขอมไม่มีเสียงวรรณยุกต์ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างเครื่องหมายกำกับเสียงสูง-ต่ำ ในภาษาไทยที่เรียกว่าวรรณยุกต์ขึ้น ในอักษรวิธีลายสือไทยมีวรรณยุกต์ 2 รูป คือ เอก (ˊ) และ โท (ˋ) ใช้เขียนบนพยัญชนะเช่นเดียวกับ การเขียนในปัจจุบัน

5. ตัวเลข ที่ปรากฏใช้ในลายสือไทย มีดังนี้

๑	๒, ๓	๔	๕	๖	๐
๑	๒	๔	๕	๗	๐

3.1.3 อักษรวิธีลายสือไทย การเขียนลายสือไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงนั้นจะเขียนพยัญชนะและสระไว้บนบรรทัดเดียวกันดังกล่าวแล้ว แต่เพื่อป้องกันการสับสนในการอ่าน ปราชญ์ในสมัยนั้นท่านได้คิดวิธีเขียน หรืออักษรวิธีขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อขจัดปัญหาที่จะเกิดขึ้น เรื่องนี้ ประเสริฐ ณ นคร ได้สรุปกฎเกณฑ์ทางอักษรวิธีของลายสือไทยไว้ดังนี้ (2526 : 24)

3.1.3.1 พยัญชนะต้นและสระเขียนเชื่อมติดต่อกัน เช่น **กัว** = กา

3.1.3.2 ตัวสะกดเขียนแยกออกไป เช่น **การ** = การ

3.1.3.3 อักษรควบและอักษรนำเขียนเชื่อมติดต่อกัน เช่น

กราน = กราน **กว่า** = กว่า

๑๖๖ = เมือง

เมื่อไม่มีตัวสะกดจะเขียนเต็มรูป แต่เมื่อมีตัวสะกดจะลดตัว อ ออกไปหนึ่งตัว เช่น

๑๖๖๐ = เมื่อ ๑๖๖๖ = เมือง

3.1.3.8 นิคหิต ำ แทนตัว ม สะกด เช่น ท้าวฉน = ทั้งกลม

3.1.3.9 สระเอี้ย ประกอบด้วย สระ อี พยัญชนะต้น และตัว ย เรียงกันไปถ้าไม่มีตัวสะกด จะมีตัว ย 2 ตัว แต่วางตัว ย ตัวหลังไม่ห่างออกไป หากมีตัวสะกด จะเขียนลดรูปคงตัว ย ไว้เพียงตัวเดียว เช่น

๑๖๖๖ = เมีย ๑๖๖๖ = เวียงคำ

3.1.3.10 สำหรับสระลอยมีใช้เพียงตัวเดียวคือสระอี ๑

ลักษณะการเขียนที่ได้ดัดแปลงมาจากอักษรมอญโบราณ และอักษรขอมดังกล่าวแล้วจะต้องมีการดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะแก่การออกเสียงในภาษาไทย โดยเฉพาะเสียงสระด้วย รูปสระที่ใช้เขียนภาษาไทยก่อนสมัยสุโขทัยนี้ สันนิษฐานว่าคงจะใช้ทั้งสระลอยและสระจมเช่นเดียวกับอักษรขอมและมอญแต่เสียงสระในภาษาไทยมีมากจึงนำรูปสระลอยบ้าง

สระจมบ้างมาประกอบกันเพื่อใช้แทนเสียงสระภาษาไทย ข้อนี้เห็นได้จากอักษรขอมที่ใช้เขียนภาษาไทยในสมัยหลัง ๆ จะเพิ่มรูปสระเพื่อให้ครบเสียงในภาษาไทยและยังเพิ่มวรรณยุกต์เข้าไปอีกด้วย (ธวัช บุนนาค 2535 : 72-73)

จึงกล่าวได้ว่า คนไทยก่อนสมัยสุโขทัยได้นำอักษรมอญโบราณและอักษรขอมโบราณมาใช้เขียนก่อน แต่มีข้อขัดข้องหลายประการเพราะเหตุว่าภาษาไทยแตกต่างไปจากภาษามอญและภาษาขอมจึงจำเป็นต้องแก้ไขปรับเปลี่ยนนำมาใช้เขียนภาษาไทยได้สะดวกยิ่งขึ้น อีกประการคือการเขียนอักษรไทยนั้นอาจจะเขียนหวัด จึงมีส่วนทำให้รูปสีนฐานของตัวอักษรห่างไปจากอักษรต้นแบบที่ละน้อย ๆ จนบางตัวถึงกับแตกต่างกันไปเลยก็มี

อย่างไรก็ตามตัวอักษรที่ใช้อยู่ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ยังเป็นข้อถกเถียงของผู้รู้หลายท่าน บ้างก็ลงความเห็นว่าอักษรชนิดนี้ไม่น่าจะเป็นอักษรของพ่อขุนรามคำแหง คงจะมีผู้รู้ในชั้นหลัง เป็นผู้จารึกขึ้นใหม่ แต่ก็มีนักปราชญ์อีกกลุ่มหนึ่งยังคงยึดถือมั่นคงว่าจารึกหลักนี้เป็นของพ่อขุนรามคำแหง เพราะมีหลักฐานเทียบเคียงในสมัยใกล้เคียง ๆ กันมาเป็นข้อยืนยัน

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงเป็นผู้ริเริ่มนำอักษรโบราณมาปรับปรุงแก้ไขอักษร (ไทยเดิม) ที่ใช้กันอย่างลึกลับอยู่ให้เป็นระบบเดียวกันและมีรูปสีนฐานเหมือนกัน โดยรวบรวมอักษรขอมผู้จางชื่อลึกลับ ความทางค้ำคองขอมมี มีความหมายที่อักษรขอมโบราณ อักษรขอมโบราณ และอักษรที่รับมาจากบางรัฐที่อยู่ก่อนสมัยสุโขทัยจำนวนหนึ่ง ข้อนี้คงจะมีนักปราชญ์บางท่านได้ผ่านการศึกษามาจากลังกาหรือรัฐอื่น ๆ รวมทั้งรัฐขอมและมอญ ถึงแม้ว่าจะไม่ปรากฏหลักฐาน แต่พอจะอนุมานได้จากงานสมัยพระยาอภัยไท ที่พระมหาเถรศรีศรัทธาราชจุฬามณีไม่ศึกษา

ที่เกาะลังกา (จารึกหลักที่ 2) พระสุนทรเทพ ใ้ศึกษาพระธรรมที่อยุธยาและเมืองพันทับ
มาเป็นพระสังฆราชในสมัยพระยาสุโขทัย จึงนำเชื่อว่าบรรดานักปราชญ์และพระเถระผู้ใหญ่
สมัยพ่อขุนรามคำแหงคงจะมีประสบการณ์ด้านการเขียนหนังสือหลายชนิดจากการที่ท่านเหล่านี้
นั้นได้เดินทางไปศึกษาอักษรอาณาจักร โดยเฉพาะพ่อขุนรามคำแหงเอง คงจะทรงศึกษา
เล่าเรียนก่อนที่จะเสด็จเสวยราชสมบัติ และคงจะทรงแตกฉานทางด้านอักษรสมัยไม่น้อย
จนทรงทราบว่าการศึกษาอักษรไทยยังบกพร่องและไม่เป็นระบบเดียวกันทั่วราชอาณาจักร พระ
องค์ท่านจึงเอาพระทัยใส่ในเรื่องนี้ โดยการประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิตดังกล่าว (ธวัช
บุญรอดทก 2535 : 75)

อนึ่งงานหนังสือจินตมณี ฉบับสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ได้บันทึกไว้ที่
บานแพนกว่า "อันหนึ่งงานจดหมายแต่ก่อนว่า ศักราช 645 มแมศก พระญารองเจ้าได้เมือง
ศรีสุพรรณาลัยแล้วแต่งหนังสือไทย แลได้ว่าแต่งรูปก็ดี แต่งแม่อักษรก็ดี หนีได้ว่าไว้แจ้ง อนึ่ง
แม่หนังสือ ก กา กน ฯลฯ ถึง เกอย เมืองขอมก็แต่จะมีอยู่แล้ว เห็นว่าพระยารองเจ้าจ
แต่งแต่รูปอักษรไทย ฯ" (อ้างถึงใน ธวัช บุญรอดทก 2535 : 60)

ข้อความข้างต้นนี้พอจะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า พ่อขุนรามคำแหงได้ทรงประ
ดิษฐ์อักษรไทยขึ้นเป็นแน่ จนกระทั่งคนในสมัยอยุธยาตอนปลายยังคงกล่าวขานต่อ ๆ กันมา
แต่เนื่องจากชาวสุโขทัยเคยอ่านและเขียนหนังสือขอมมาก่อนลายสือไทยและเคยชินกับอักษร
วิธีแบบวางรูปสระบางตัวไว้ข้างบนและข้างล่างพยัญชนะ เมื่อมาถึงสมัยรัชกาลพระเจ้าสุโขทัย
ชาวสุโขทัยจึงหันกลับมาใช้วิธีเดิมตามความเคยชิน ตามที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 3
พ.ศ. 1900 และเริ่มใช้วิธีใหม่ที่อักษรศาสตร์จารึกหลักที่ 5 พ.ศ. 1905 ทั้งนี้สันนิษฐานได้
ว่าวิธีใหม่ที่อักษรศาสตร์เป็นเลขสองรูปหนึ่ง เขียนไว้บนตัวสะกดคำที่เข้าจว่าเหมือนกับเขียนตัว
สะกดสองครั้ง (ประเสริฐ ๗ นคร 2526 : 25)

ทองสิป สุภะมาร์ค ได้แสดงข้อคิดเห็นที่ตรงกันว่า ผู้รู้หนังสือไทยในพระนคร
สุรจทัยรอดมากเป็นนักบวช และได้เคยใช้หนังสือขอมมานานแล้ว จะไม่ยอมมาใช้หนังสือไทย
เขียนคัมภีร์และหนังสือเทศน์ต่าง ๆ หนังสือแบบของพ่อขุนรามคำแหงจึงไม่ได้ใช้ติดต่อกัน
เป็นแบบแผนสำหรับเขียนภาษาไทย ต่อจากสมัยพ่อขุนรามคำแหงมาไม่กี่ปี ในสมัยพระเจ้า
ลิไท สระต่าง ๆ ที่พ่อขุนรามคำแหงทรงนำมาไว้ในบรรทัดเดียวกันกับพยัญชนะก็ได้กลับลง
หรือขึ้นไปอยู่อย่างเดิมตามแบบอักษรวิธีของขอม (2526 : 54-55)

ยอช เซเดส์ ได้ให้ความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงแก้ไขของพ่อขุนรามคำแหง
ได้เป็นที่แพร่หลายแก่ไทยในแถบลุ่มแม่น้ำขอมและแม่น้ำเจ้าพระยา เว้นแต่วิธีเรียงสระอย่าง
เดียวเท่านั้น เพราะต่อมาในสมัยพระยาสิทธิเทวกลับใช้สระ อี อี บนตัวพยัญชนะ สระ อุ อุ
ใต้ตัวพยัญชนะตามแบบโบราณ (2503 : 15)

จึงสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของลายสือไทย ได้เกิดขึ้นในสมัยพระยาสิทธิเทว
เองซึ่งเป็นระยะเวลาหลังจากสมัยพ่อขุนรามคำแหงผู้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยไม่นานนัก

ข้อแตกต่างระหว่างอักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหงกับอักษรไทยปัจจุบัน พอจะ
กล่าวเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. รูปสัณฐานของตัวอักษรต่างกัน กล่าวคือ อักษรของพ่อขุนรามคำแหง
มีเส้นโค้งกลมมน แต่อักษรไทยปัจจุบันมีเส้นตรงหักมุมเป็นเหลี่ยม เช่น

๑ - ก

๒ - ข

๓ - ฅ

๔ - ฉ

2. พยัญชนะบางตัวแตกต่างกัน พยัญชนะเหล่านี้มีอยู่ 7 ตัว คือ

จ - ฉ ฉ - ฆ ฆ - ฐ
ณ - พ ษ - ฌ ฬ - ม
ย - อ

3. รูปสระ ๑๐ ๑๐ ๑๐ เขียนอย่างเดียวกับปัจจุบัน แต่ส่วนสูงจะเท่ากับ พยัญชนะ ส่วนสระ อี อี อี/อี อุ อุ จะต่างจากปัจจุบัน คือ ๐ - อี ๐ - อี

๑ - อี/ อี ๑ - อุ ๒ - อุ

4. อักษรวิธีต่างกัน คือ ลายสือไทยจะวางสระไว้บนบรรทัดทุกตัว และวางไว้หน้าพยัญชนะเป็นส่วนใหญ่

5. ไม้ชี้ไม้หันอากาศ แต่จะใช้ตัวสะกดสองตัวซ้อนกัน เช่น

๒๒๒ - ชับ ๑๖๖ - ตั้ง ๒๒๒ - มัถ

6. การเขียนคำบางคำไม่ตรงกับปัจจุบัน เช่น สุภเท - สุภทัย
ศีร์ร้อย - สี่ร้อย โภกพรนษา - ออกพรนษา สุตมตคกณิน - สวดมัญติกฐิน เป็นต้น

7. มีวรรณยุกต์ใช้เพียง 2 รูป คือ รูปเอก (ˊ) และรูปโท (ˋ)

คำอ่าน ด้านที่ 1

- ๑ พ่ กษัตริย์ สรรพพรทศย แม่ กษัตริย์ นางเสด็จ พ่ กษัตริย์ บานเมือง
- ๒ กษัตริย์ น้อง ท้อง คยว ห้า คน กษัตริย์ ชาย สาม กษัตริย์ โสภณ โสภณ พ่-
- ๓ อ กษัตริย์ อ้าย ตาย จาก กษัตริย์ เพออ ตมม แม่ โสภณ เลก เม่อ กษัตริย์ นใหญ่ ได้
- ๔ กษัตริย์ เก็บ เข้า ขนสามชน เจ้าเมือง จอด มา ที่เมือง ดาก พ่ กษัตริย์ ไป รบ
- ๕ ขนสามชน หว ข้าย ขนสามชน ขบ มา หว ขวา ขนสาม-
- ๖ ขน กษัตริย์ เขาไพร่ฟ้า หน้า ใส พ่ กษัตริย์ ญ่กาย พาย จแจ้ง
- ๗ (นข) กษัตริย์ กษัตริย์ ช้าง เบก พล ขก ขบ เข่า ก่อน พ่ กษัตริย์ กษัตริย์ ญ่
- ๘ (ช้าง) ด้วย ขนสามชน ตน ขก กษัตริย์ ช้าง ขนสามชน ตว กษัตริย์
- ๙ มาสเมือง แม่ ขนสามชน พาย กษัตริย์ พ่ กษัตริย์ กษัตริย์ กษัตริย์ ขก
- ๑๐ กษัตริย์ พระรามคานหง กษัตริย์ กษัตริย์ ช้าง ขนสามชน กษัตริย์-
- ๑๑ อ ชั่ว พ่ กษัตริย์ กษัตริย์ บีเรอ แกงพจก กษัตริย์ บีเรอแม่ กษัตริย์ กษัตริย์
- ๑๒ กษัตริย์ ตว ปลา ขก เอา มา แม่ พ่ กษัตริย์ กษัตริย์ ได้ หมาก ลี หมาก หว-
- ๑๓ น อนน ใด กษัตริย์ อรอย กษัตริย์ กษัตริย์ เอา มา แม่ พ่ กษัตริย์ กษัตริย์ ไป กษัตริย์
- ๑๔ ทงง วงง ช้าง ได้ ขก เอา มา แม่ พ่ กษัตริย์ กษัตริย์ ไป ที่ บ้าน ที่ กษัตริย์-
- ๑๕ อง ได้ ช้าง ได้ งวง ได้ ปัวว ได้ นาง ได้ กษัตริย์ เอง ได้ ทอง ขก เอา
- ๑๖ มา เวณ แม่ พ่ กษัตริย์ พ่ กษัตริย์ ตาย โสภณ พ่ กษัตริย์ กษัตริย์ พ่ บีเรอแม่ กษัตริย์
- ๑๗ ขก ญ่ กษัตริย์ บีเรอ แม่ พ่ กษัตริย์ กษัตริย์ ตาย กษัตริย์ ได้ กษัตริย์ แม่ ขก ทงง
- ๑๘ (ก) ลี กษัตริย์ ชั่ว พ่ ขนรามคานหง กษัตริย์ เมือง ขก กษัตริย์ นี้ กษัตริย์
- ๑๙ (ขม) ปลา ใน นกขม เข้า เจ้าเมือง บ่ เอา จกอบ ใน ไพร่ ขลทาง กษัตริย์-

คำอ่าน ด้านที่ 1

- ๑ พ่ กษัตริย์ สรรพพร ทศย แม่ กษัตริย์ นางเสด็จ พ่ กษัตริย์ บานเมือง
- ๒ ต่ พ่ น้อง ท้อง ดยว ห้า คน มี ชาย สาม มี หญิง สอง พ่ เพอ-
- ๓ อ มี อ้าย ตาย จาก เพอ ตยม แม่ ญง เลก เม่อ, กษัตริย์ ใหญ่ ได้
- ๔ สบ แก้ว เจ้า ๑ชนสามชน เจ้าเมือง ลอด มา ที่เมือง ตาก พ่ ชก ไป รบ
- ๕ ๑ชนสามชน หว ช้าย ๑ชนสามชน ขบ มา หว ชวา ๑ชนสาม-
- ๖ ชน เก่ลอน เขาไพร่ฟ้า หน้า ใส่ พ่ ชก ๑ชน ญ่ย พาย จแจ้ง
- ๗ (นข)กบฏชนกษัตริย์ข้าง เบก พล ชก ขบ เขา ก่อน พ่ ชก ชก ญ
- ๘ (ข้าง) ด้วย ๑ชนสามชน ตน ชก ๑ พง ข้าง ๑ชนสามชน ตวว ๑ชน
- ๙ มาสเมือง แพ้ ๑ชนสามชน พาย ๑ชน พ่ ชก ๑ชน ๑ชน ๑ชน ชก
- ๑๐ ๑ชน พระรามคานหง ๑ชนเพอ ชก ๑ พง ข้าง ๑ชนสามชน ๑เม่อ-
- ๑๑ อ ชว พ่ ชก ชก บิเรอ แกงพจกชกบิเรอแก่แม่ชกชกโก้ว
- ๑๒ ๑ชนื้ออ ตวว ปลา ชก เอา มา แก่ พ่ ชก ชก ได้ หมาย สิ หมาย หวา-
- ๑๓ น อนน ใด ๑คน อรอย ๑คน ๑คน ชก เอา มา แก่ พ่ ชก ชก ไป ๑คน
- ๑๔ ทนง วงง ข้าง ได้ ชก เอา มา แก่ พ่ ชก ชก ไป ที่ บ้าน ที่ ๑เม-
- ๑๕ อง ได้ ข้าง ได้ งวง ได้ ปวว ได้ นาง ได้ ๑เงอน ได้ ทอง ชก เอา
- ๑๖ มา เวน แก่ พ่ ชก พ่ ชก ตาย ญง ๑พ่ ชก ชก พ่รา บิเรอแก่ชพ
- ๑๗ ชก ญง บิเรอ แก่ พ่ ชก ๑พ่ ชก ตาย ๑แจ้งได้ ๑เมือง แก่ ชก ทง
- ๑๘ (ก)ลี้ ๑เม่ออ ชว พ่ ๑ชนรามคานหง ๑เมือง ๑ชกชก ๑คน ๑คน ใน น้ำ
- ๑๙ (ลม) ปลา ใน นา ๑ม เจ้า เจ้า ๑เมือง บิ เอา จกอบ ใน ไพร ชลทาง ๑เพ-

- ๒๐ (อ)น ๖จง ๑วว ๖ป ค้า ๖ช้ ม้า ๖ป ขาย ๖คร จกก ๖คร ค้า ช้าง ค้า ๖คร
- ๒๑ จกก ๖คร ค้า ม้า ค้า ๖คร จกก ๖คร ค้า ๖เงอน ค้า ทอง ค้า ๖พร้า หน้าใส
- ๒๒ ๖ลก เจ้า ๖ลก ๖ชน ๖ฝัด แล้ ลี ตายหายกวาอายุาว ๖เวอน ๖เชอช
- ๒๓ ๖เสื่ออ ๖กา มนน ช้าง ๖ชลก ๖มยย ๖ยย เจ้า ๖พร้า ๖้าเท ป่า
- ๒๔ หมาก ป่า ๖พล ๖ฝ ๖เชื่อ มนน ๖ไว้ แก่ ๖ลก มนน ๖สัน ๖พร้า
- ๒๕ ๖ลก เจ้า ๖ลก ๖ชน ฝี่ แล้ ๖ผด แผก แสก ว่าง กนน ส่วน ก
- ๒๖ แก้ แล้ ๖จ้ง แล้ง ความ (แ)ก่ ๖า ด้วย ๖ช้ ๖ เจ้า ๖ฝี่ ลกก มก
- ๒๗ ๖ฝี่ ช่อน เหน เจ้า ท่าน ๖คร ๖ชน เหน ๖สน ท่าน ๖ คร ๖เดอ-
- ๒๘ ก คน ๖ด ๖ช้ ช้าง มา หา พา ๖เมอง มา ๖ศ ช้อย ๖แหออ ๖เพอ-
- ๒๙ อ ชกั มนน ๖ ๖ม ช้าง ๖ ๖ม ม้า ๖ ๖ม ๖ว ๖ ๖ม นาง ๖ ๖ม ๖เงอ-
- ๓๐ น ๖ ๖ม ทองให้ แก่ มนน ช้อย มนน ตวง เบน บ้าน เบน ๖เมอ-
- ๓๑ ง ได้ ๖้า ๖(ส)อก ๖้า ๖เสออ หว ๖ฟง หว ๖ร ๖ ๖ต ๖ ๖า ๖ต ใน
- ๓๒ ปาก ๖ปด ๖ม กคดง อนน ๖ฉ่ง แชน ๖ไว้ หันน ๖พร้า หน้า
- ๓๓ ปก กลาง บ้าน กลาง ๖เมอง ๖ม ถ้อย ๖ม ความ เจบ ท้อง
- ๓๔ (ช้)อง ๖จ มนน จกก ก่ลาว ๖แถง เจ้า ๖แถง ๖ชน ๖ไว้ ๖ป ลนน ก-
- ๓๕ ๖ดง อ(น)น ท่าน แชน ๖ไว้ ๖ชนรามคานหง เจ้า ๖เมองได้

๑ ...
 ๒ ...
 ๓ ...
 ๔ ...
 ๕ ...
 ๖ ...
 ๗ ...
 ๘ ...
 ๙ ...
 ๑๐ ...
 ๑๑ ...
 ๑๒ ...
 ๑๓ ...
 ๑๔ ...
 ๑๕ ...
 ๑๖ ...
 ๑๗ ...
 ๑๘ ...
 ๑๙ ...
 ๒๐ ...
 ๒๑ ...
 ๒๒ ...
 ๒๓ ...
 ๒๔ ...
 ๒๕ ...
 ๒๖ ...
 ๒๗ ...
 ๒๘ ...
 ๒๙ ...
 ๓๐ ...
 ๓๑ ...
 ๓๒ ...
 ๓๓ ...
 ๓๔ ...

คำอ่าน ด้านที่ 2

- ๑ ๐คุณชาย(ก ๐)เมออ ถาม ส่วน ความ แก่ มนณ ด้วย ๐หัวพรใน
- ๒ (๐เม)อง ๐สก๐เท๐นี้ ๐จ้ง ชี่ ส้าง ป่าหมาก ป่า ๐พล ท้ว ๐เมอ-
- ๓ ง๐นี้ ๐ทก แห่ง ป่า พ็ราว ก่ หลาย ใน๐เมอง๐นี้ ป่า ลาง
- ๔ ก่ หลาย ใน๐เมอง๐นี้ หมาก ม่วง ก่ หลาย ใน๐เมอง๐นี้
- ๕ ท(มา)ก ขาม ก่ หลายใน๐เมอง๐นี้ ใคร ส้าง ได้ ไร่ แก่ มนณ
- ๖ กลาง๐เมอง ๐สก๐เท๐นี้ ๐ม น้ำ ๐รพง ๐พย ๐ส๐ส ๐กน ๐ด
- ๗(๐)ง ๐กน น้ำ ๐ง ๐เมออ แล้ง รอบ ๐เมอง ๐สก๐เท๐นี้ ๐ตร
- ๘ ขบ(ร) ได้ สาม พน๐ศ ร้อย วา คน ใน๐เมอง ๐สก๐เท๐นี้
- ๙ มก(ก) ทาน มกท ทรง๐สล มกท รอย ทาน ๐ ๐ชนรามคี่แหง
- ๑๐ เจ้า ๐เมอง ๐สก๐เท๐นี้ ทงง ชาว แม่ ชาว เจ้า ท่วย บัวว ท่วย นา-
- ๑๑ ง ๐ล(ก) เจ้า ๐ลท ๐ชน ทงง ๐ชน ทงง หลาย ทงง ๐พิ ชาย ๐ผู้ ๐ญ
- ๑๒ ๐ผง (๐)วย ๐ม สรธา ใน พระ พุทธสาสน ทรง๐สล ๐เมออ พรน-
- ๑๓ ๐ษา ๐ทก คน ๐เมออ รอก พรน๐ษา กราน ก๐ถน ๐เดอน๐ฉ่ง ๐จ-
- ๑๔ ง แล้ว ๐เมออ กราน ก๐ถน ๐ม พิน๐บัย ๐ม พินหมาก ๐ม
- ๑๕ พินดอกไม้ ๐ม หมอน ฉ่ง หมอน โนน ๐พรพาร ก๐ถน ๐อ-
- ๑๖ ย ทาน แล้ ๐บ แล้ ๐ญ ล้าน ๐ไป ๐ส๐ต ๐ตท ก๐ถน ๐เถง ๐-
- ๑๗ ๐ไร ๐ญก ๐พิน ๐เมออ จกท เขา มา วยง รยง กนณ ๐ญ ๐ไร-
- ๑๘ ๐ญก (๐)น ๐้า หว ลาน คี่ บงคี่(กลอง)ด้วย สยง พาด สยง ๐พ-
- ๑๙ น สยง ๐เลื้อน สยง ขบข ๐คร จกท มกท ๐เห็น ๐เห็น ๐คร จ-

- ๒๐ กก มกก หวว หวว ไคร จกก มกก ๙เลื้อน ๙เลื้อน ๙เมอง ๑ส-
- ๒๑ กโรชโท๙นี้ ๙ม ๙ศ ปาก (ป๙)ต หลวง ทัยน ฌอม คน สยค กน
- ๒๒ เข๙ มา ๙ด ๙่าน เภา ท๙(น) ๙่าน ๙ึลน ๙๙๙เมอง ๑สโรชโท๙นี้
- ๒๓ ๙ม ๙ุ้ง จกก แดก กล(าง)๙เมอง ๑สโรชโท๙นี้ ๙ม ๙พหาร๙ม
- ๒๔ พระ ๑ พ๙๙รบ ท๙๙ ๙ม พระ อ๙๙าร๙๙ม พระ ๑(พ) ท๙ ๙รบ
- ๒๕ ๙ม พระ ๑ พ๙๙รบ อนน ๙หญ๙ม พระ ๑ พ๙๙รบ อนน
- ๒๖ ราม๙ม ๙พหาร อนน ๙หญ๙ม ๙พหาร อนน ราม๙ม ๙ป
- ๒๗ ๙คร ๙นส๙...ค๙ม (๙ร๙)ม มหา๙ร ๙เบื้อ๙ ดวนน ตก
- ๒๘ ๙เมอง ๑สโร(๙โท)๙นี้ ๙ม อ(๙ร๙) ๙ญก ๙๙นราม๙๙แหว ก๙๙
- ๒๙ โย๙ทาน ๙กั มหา๙ร ส(ง๙)ราช ๙รา๙ญ ๙ย๙ จ๙ ๙บคก๙๙
- ๓๐ หลวกก กว๙ ๙ป ๙คร๙น ๙เมอง๙นี้ ๑ทก คน ๙ลค ๙หญ๙เมอง ๙สร๙-
- ๓๑ ร๙มราช มา๙(น ก)ลาง อ๙๙ญก๙ม ๙พหาร อนน๙๙ง มน
- ๓๒ ๙หญ๙ ๙สง ๙าม ๙กั กั๙ม พระ อ๙๙าร๙ อนน๙๙ง๙ลค๙อย-
- ๓๓ น๙๙เบื้อ๙ ดวน(น) โย๙๙เมอ(ง) ๑สโร(๙)โท๙นี้ ๙ม ๙พหาร๙ม ๙ป ๙คร
- ๓๔ ๙ม ทล หลวง (๙ม ๙)๙ ๙หมาก ๙๙ ๙ล๙๙ม ๙ร๙๙ม น๙๙๙๙๙น ๙๙น
- ๓๕ ๙ม ๙๙น ๙หญ๙ ๙๙(น)๙ลค๙ม ๙๙ ม(ว)๙ ม ๙๙ ๙๙๙ ๙ด ๙าม ๙๙ง ๙กั๙-

3.2 อักษรไทยสมัยพระยาสุรสีห์

ตัวอักษรที่พ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์ขึ้นนั้น จะได้ใช้กันแพร่หลายมากน้อยเพียงใดไม่ปรากฏ เพราะหลักฐานที่เด่นชัดมีเพียงหลักเดียว คือ จารึกหลักที่ 1 ข้อความในจารึกหลักนี้ยังได้บอกไว้ว่า มีจารึกอย่างเดียวกันนี้อีกในเมืองเซียง ถ้ำรัตนธาร และถ้ำพระราม ก็พอจะชี้ให้เห็นแล้วว่าในสมัยพ่อขุนรามคำแหงเองนั้นคงได้ใช้ตัวลายสือไทยกันแพร่หลายพอสมควร

แต่เมื่อเวลาผ่านไปรูปสัณฐานของตัวอักษรก็ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งอักษรวิธีดั้งเดิมดังกล่าวมาแล้วก็พลอยเปลี่ยนแปลงไปด้วย จะเห็นได้ว่าเวลาผ่านไปเพียงไม่นานนักรูปสัณฐานของตัวอักษรชนิดนี้เริ่มเปลี่ยนไปให้เห็นแล้ว ดังปรากฏในศิลาจารึกวัดศรีชุม ซึ่งจารึกขึ้นประมาณ พ.ศ. 1884-1910 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะคนไทยทั่วไปยังนิยมใช้อักษรวิธีแบบอักษรขอม หรืออักษรมอญที่วางสระไว้บนและล่างตัวอักษรดังกล่าวมาแล้วอีกประการหนึ่ง การที่พ่อขุนรามคำแหงนำเอาสระลอยมาใช้เขียนประสมกับพยัญชนะต้นให้เป็นระบบเดียวกันนั้น คนไทยคงไม่ค่อยจะยอมรับ เพราะยังเคยชินกับการใช้สระจมแบบอักษรขอมและอักษรมอญ นอกจากนี้การบันทึกพระธรรมคัมภีร์ที่เป็นภาษาบาลีก็นิยมใช้อักษรขอมทั้งสิ้น จึงเป็นการไม่สะดวกที่จะหันมาใช้วิธีวางสระไว้ในบรรทัดเดียวกับพยัญชนะ เช่นของพ่อขุนรามคำแหง

ด้วยสาเหตุดังกล่าว ศิลาจารึกวัดศรีชุม และศิลาจารึกหลักอื่น ๆ ที่สร้างขึ้นในสมัยพระยาสุรสีห์ จึงมีระบบอักษรวิธีเปลี่ยนไปเหมือนระบบอักษรวิธีขอมและมอญ ซึ่งได้ใช้เป็นอักษรทางราชการแทนลายสือไทยของพ่อขุนรามคำแหงเป็นต้นมา

3.2.1 การเปลี่ยนแปลงด้านรูปสัทฐาน มีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

3.2.1.1 รูปสัทฐานของพยัญชนะ บางตัวเปลี่ยนไป เช่น ฅ - ฌ
 ล - ลฺ ษ - ษฺ, ษฺ ษ - ษฺ ฬ - ฬฺ ฎ - ฎ ฏ - ฏ ฐ - ฐ
 นอกจากนี้ยังได้เพิ่มพยัญชนะพิเศษ หรือสระเกินเข้ามา คือ

๕ - ฤ ๖ - ฦ

3.2.1.2 รูปสระ เมื่อเปลี่ยนมาไว้บนและล่างตัวพยัญชนะ จึงต้องปรับ
 เปลี่ยนสัทฐานเพื่อให้เหมาะสม และสระบางตัวมีรูปสูงกว่าพยัญชนะ เช่น

๐ → ๑, ๒ (อิ) ๓ → ๔, ๕ (อี)

๖ → ๗ (อิ/อี) ๘ → ๙, ๑๐ (อุ)

๑๑ → ๑๒ (อุ) ๑๓ → ๑๔ (เอ)

๑๕ → ๑๖ (เอ) ๑๗ → ๑๘ (อ)

สำหรับสระประสมจะ เปลี่ยนแปลงรูปไป เช่น

๑๙ - ๒๐ → ๒๑ (เอีย) ๒๒ - ๒๓ → ๒๔ (เอือ)

๒๕ - ๒๖ → ๒๗ (เอือ)

3.2.2 การเปลี่ยนแปลงด้านอักษรวิธี

3.2.2.1 มีการใช้ไม้หันอากาศแทนตัวสะกดซ้อนโดยเฉพาะในแม่กง
เช่น

น๑๑ → น๑ (นิ่ง) (หลักที่ 7)

3.2.2.2 แม้ว่าจะเขียนรูปสระไว้บนและล่างพยัญชนะแล้วก็ตาม แต่
ยังปรากฏว่ามีรูปสระลอยอย่างที่ใช้ในลายสือไทยของพ่อขุนรามคำแหงปะปนอยู่บ้าง เช่น

๑๑ = อิก **อนน๑น๑** = อันอันสำ

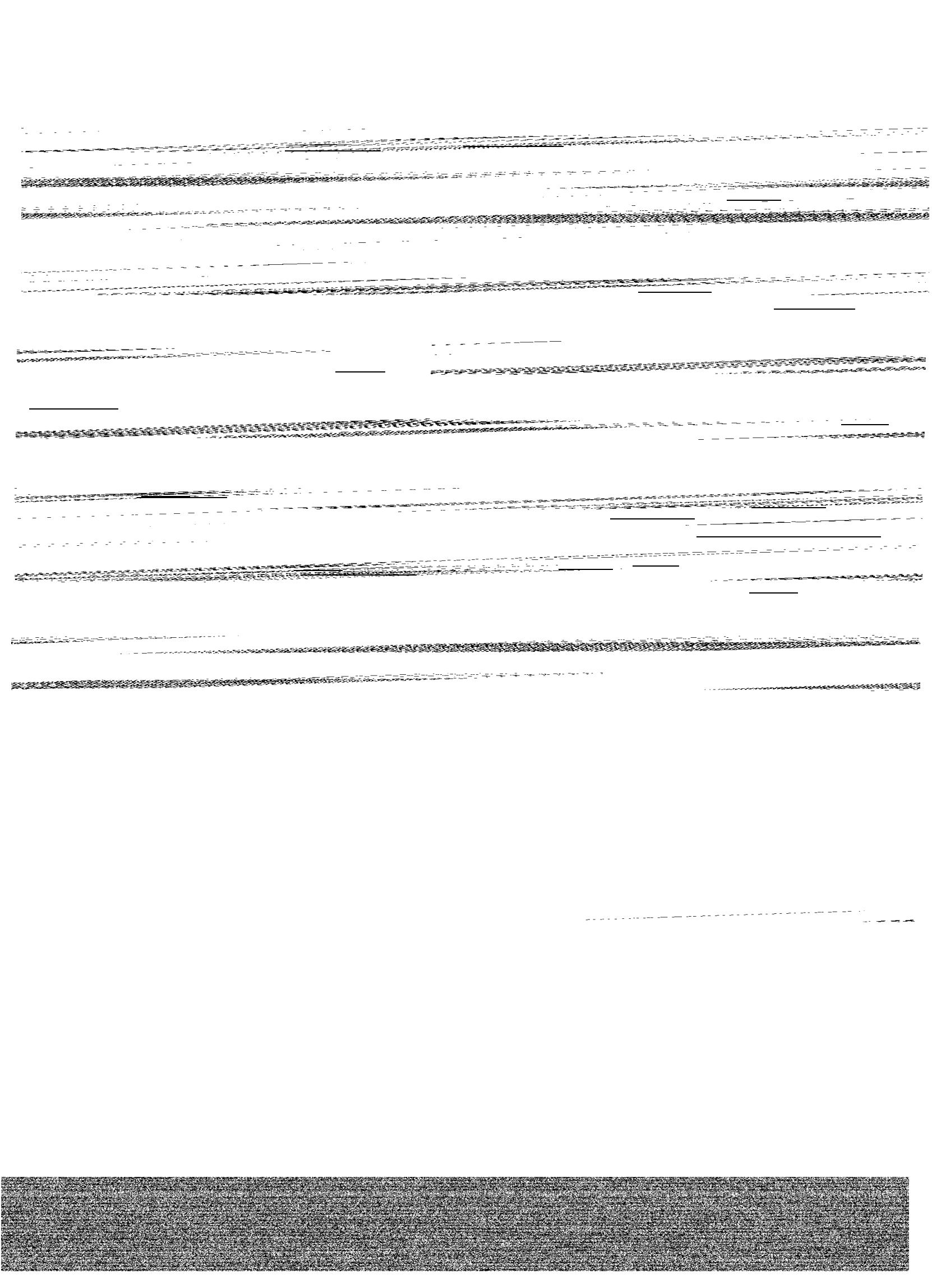
จก๑ก๑ (พื๑พ๑) = จักมาพื๑มาอิง

๑น๑ทร๑บ๑ (ดิน๑ทร๑) = อินทร๑ดิน๑ทร๑

๑๑ = ๑๑ **๑๑** = อิกทั้ง

๑๑ = มีอิน๑ทร๑ (ธ๑ ๑๑ 2535 : 87)

อย่างไรก็ตามลักษณะโดยทั่วไปของตัวอักษรในสมัยพระยาสิบท ยังคงมีลักษณะ
กลมมนและสระจะเขียนไว้บนพยัญชนะ ดังตัวอย่าง

คำจารึก

1. ศกกราช 1279 ปี ร...าเดือนแปด
ออกห้าควานนสกรหนโทกคดเราบุ
2. รพพลคุณนกกสดครเมื่อยามอ
สถาบนานนินเปนหกค่านเสพรญา
3. ฤาไทยราชผู้เปนลูกพระยาเลือไทย
เปนหลานแก่พระยารามราชเมื่อได้
4. เสวยราชณเมืองศรีสขชนาลัย
สุราชัยไคราชภิเสกอนนึ่งท้าว
5. พรญาทงหลายอนนเปนมิตรสหาย
อนนินสีกีสนิแต่งกรยาตงวา
6. ยของผากหมากปลามาไหวอันนยคค
ยญอภิเสกเปนทาวเปนพรญา
7. จึงจันชือศรีสุรยพงศมหาธมมราชา
ธิราชหากเอาพระศรีรัตนมหาธาตุน
8. นนินมาสถาบนานในเมืองนครชุมนี้ปีนั้น
พระมหาธาตุนนนี้ไชธาตุน
9. สามานคือพระธาตุนแท้จริงแลเอาลูกแต่
ลงกาทวิบทุกนมาตายเอาทง

คำอ่านปัจจุบัน

1. ศักกราช 1279 ปีร(ก)า เดือนแปด
ออกห้าควานศุกร์หนโทกคดเราบุ-
2. รพพลคุณนกกษัตริเมื่อยามอัน
สถาบนานันเป็นหกค่านลพระยา
3. ฤาไทยราชผู้เป็นลูกพระยาเลือไทย
เป็นหลานแก่พระยารามราชเมื่อได้
4. เสวยราช ณ เมืองศรีสขชนาลัย
สุราชัยไคราชภิเสกอันนึ่งท้าว
5. พระยาทั้งหลายอันเป็นมิตรสหาย
อันนินสีกีสนิแต่งกรยาตงวา-
6. ยของผากหมากปลามาไหวอันนยัค
ยญอภิเสกเป็นท้าวเป็นพระยา
7. จึงจันชือศรีสุรยพงศมหาธมมราชา
ธิราชหากเอาพระศรีรัตนมหาธาตุน-
8. นนินมาสถาบนานในเมืองนครชุมนี้ปีนั้น
พระมหาธาตุนนนี้ไชธาตุน
9. สามานคือพระธาตุนแท้จริงแลเอาลูกแต่
ลงกาทวิบทุกนมาตายเอาท-

คำจารึก

10. งพิชพระศรีมหาโพธิอันพระพุทธร
เจ้าเราเสด็จอยู่ใต้ต้นแถมจัญ
11. พลชุมมาราธิราชได้ปราบแก่สรพพช
ญเดญญานเป็นพระพุทธร
12. มาปลุกเบื่องหลังพระมหาธาตุนี้
มิผู้ใดได้ไหว้บทบูชาพระ
13. ศรีรัตนมหาธาตุแลพระศรีมหาโพธิ
อนิว่าสมิผลอานิสงสพราเสมิ
14. อดงงไคนมตนะพระเป็นเจ้าบางแล
ความดงงนี้เรามิหากกล่าวคำพ
15. ระพุทธรเจ้าเราหารงบอกไว้เองไซ
เมื่อพระเป็นเจ้าได้เป็นพระพุ
16. ทชวนนนั้นขมาคิธีเราคณินองง
นรอยปีเลยแต่เมื่อนั้นแ
17. ลมาถึงบัดนี้ว่าไซรชนเราคณคลาจาก
รอยปีแลบัดนี้ถอยปีหนึ่ง
18. ไซแลยังแต่เก่าสิบเก่าปีตายคิมิคน
ถามว่านี้แต่คลารอยปีนั้นแล
19. ยังคงแต่เก่าสิบเก่านนใดก็ปีแลสิ้น
พแก้วาดงงนี้เมื่อปีอ

คำอ่านปัจจุบัน

10. งพิชพระศรีมหาโพธิอันพระพุทธร
เจ้าเราเสด็จอยู่ใต้ต้นแถมจัญ
11. พลชุมมาราธิราชได้ปราบแก่สรเพชญ
เดญญานเป็นพระพุทธร
12. มาปลุกเบื่องหลังพระมหาธาตุนี้
มิผู้ใดได้ไหว้บทบูชาพระ
13. ศรีรัตนมหาธาตุแลพระศรีมหาโพธิ
อันนี้ว่าไซรมิผลอานิสงสพราเสม-
14. อดงงไคนมตนะพระเป็นเจ้าบ้างแล
ความดงงนี้เรามิหากกล่าวคำพ-
15. ระพุทธรเจ้าเราหารังบอกไว้เองไซรั
เมื่อพระเป็นเจ้าได้เป็นพระพุ-
16. ทชวนนั้นขมาคิธีเราคณิน้อง
นรอยปีเลย แต่เมื่อนั้นแ-
17. ลมาถึงบัดนี้ว่าไซรชนเราคณคลาจาก
รอยปีแลบัดนี้ถอยปีหนึ่ง
18. ไซแลยังแต่เก่าสิบเก่าปีตาย คิมิคน
ถามว่านี้แต่คลารอยปีนั้นแล
19. ยังคงแต่เก่าสิบเก่านนใดก็ปีแลสิ้น
พแก้วาดงงนี้เมื่อปีอ-

คำจารึก

20. นนพรยามหาธรรมราชาที่พระธาตุนี้
ชนคนถอยจากรอยปิ่นน้
21. ดัรร้อยสามสิบเก้าปีแล้ปือนถอยน่น
ว่าไสไนปีโระแต่ปิ่นนแล
22. ผุงเจ้าขุนพราหมณ์เสรสถิตถอยจากเป็น
มลากเป็นดีเขาแต่นนแลญ
23. งงผุงรู้หลวกโรทรทายยาอุยกถ้อย
แต่นนแล้บชอบบ่อย่าเล
24. ยมิมิคนถามดงนี้โรสดแตวันพระเจ้า
เราไคเป็นพระพุทธานไคดี
25. นพระศรีมหาโพธิมาถึงวันสถาปนา
พระศรีรัตนธาตุไคเทวา
26. ดาแก้วาดงนิมิจกนบด้วยปีไค
พนนเการ้อยสี่สิบหกปีอิ
27. นนพระไคเป็นพระพุทธานนในบิวอก
พิจกนบด้วยเดือนไค
28. ญิบหมื่นสี่พันหกสิบเดือนเดือน
อนนพระไคเป็นพระพุท
29. ชนนนในเดือนหกนุรณมี พิจกนบ
ด้วยวันนไคเจ็ดแสนเห

คำอ่านปัจจุบัน

20. นพระยามหาธรรมราชาที่พระธาตุนี้
ชนคนถอยจากร้อยปิ่นน้-
21. ดัร้อยสามสิบเก้าปีแล้ปิ่นนถอยน่น
ว่าไซร้นปีโระแต่ปิ่นนแล
22. ผุงเจ้าขุนพราหมณ์เสรสถิตถอยจากเป็น
มลากเป็นดีเข้าแต่นนแลญ-
23. งผุงรู้หลวกโรทรทายยาอุยกถ้อย
แต่นนแล้บชอบบ่อย่าเล-
24. ยมิมิคนถามดงนี้โรสดแตวันพระเจ้า
เราไคเป็นพระพุทธานไคดี-
25. นพระศรีมหาโพธิมาถึงวันสถาปนา
พระศรีรัตนธาตุนี้ไคเทวา
26. ดาแก้วาดงนิมิจกนบด้วยปีไค
พันเก้าร้อยสี่สิบหกปี อิ-
27. นพระไคเป็นพระพุทธานนในบิวอก
พิจกนบด้วยเดือนไค
28. ญิบหมื่นสี่พันหกสิบเดือน เดือน
อันพระไคเป็นพระพุท
29. ชนนนในเดือนหกนุรณมี พิจกนบ
ด้วยวันนไคเจ็ดแสน-

คำจารึก

คำอ่านปัจจุบัน

<p>30. มินสิรอยทกลีบแปดควนนวนพระใด
เป็นพระพุทธรูปนั้นนวน</p> <p>31. นพทวันหนาทวันเตาอี คิมิคน
ถามศาสนาพระ เป็นเจ้าชัย</p> <p>32. งงเทาดจกกลินอนนาหแกวดงงนิ
แต่ปือนนสถาปนาพระมหา</p> <p>33. ชาตุนีเมื่อหน้าใดสามพันเกาสิบเก้าปี
จึงจกกลินศาสนาพระ เป็น</p> <p>34. เจ้า อนนนิ่งโรศนบแต่ปีสถาปนาพระ
มหาชาตุนีโบเมื่อหน้าใด</p> <p>35. เกาสิบเก้าปีถึงนปีกรอนนวาพระ
ปิฎกไตรนจกกลายแลหาคนจ</p> <p>36. กรูแท้แลมิได้เลยยังมีคนรู้คน
ส เลกสนอยโรศนบเทศ</p> <p>37. นานนเป็นต้นนวาพระมหาชาติหาคน
สวดแลมิได้เลยชรมมชาดกอน</p> <p>38. นอื่นโรสมิตนหาบลายมิได้มิบลาย
หาตนมิได้เลยจพวกพระอภิธรรม</p> <p>39. โรศพระบัญญัติแลพระยมกจกกลาย
เมื่อนนแลแต่นนเมื่อ</p> | <p>30. มีนสิร้อยทกลีบแปดวัน วันพระใด
เป็นพระพุทธรูปนั้นวัน-</p> <p>31. นพทวันหนาทวันเตาอี คิมิคน
ถามศาสนาพระ เป็นเจ้าชัย-</p> <p>32. งงเทาดจกกลินอื่น ให้แก้วดังนี้
แต่ปีอันสถาปนาพระมหา</p> <p>33. ชาตุนีเมื่อหน้าใดสามพันเก้าสิบเก้าปี
จึงจกกลินศาสนาพระ เป็น</p> <p>34. เจ้าอันนนิ่งโรศนบแต่ปีสถาปนาพระ
มหาชาตุนีโบเมื่อหน้าใด</p> <p>35. เกาสิบเก้าปีถึงนปีกรอนนว่าพระ
ปิฎกไตรนจกกลายแลหาคนจ-</p> <p>36. กรูแท้แลมิได้เลยยังมีคนรู้คน
ส เลกสนอยโรศนบเทศ-</p> <p>37. นานนเป็นต้นว่าพระมหาชาติหาคน
สวดแลมิได้เลยชรมมชาดกอ-</p> <p>38. นอื่นโรสมิตนหาบลายมิได้มิบลาย
หาตนมิได้เลยจพวกพระอภิธรรม</p> <p>39. โรศพระบัญญัติแลพระยมกจกกลาย
เมื่อนนแลแต่นนเมื่อ</p> |
|--|---|

คำจารึก

40. หน้าโคพนนปีโรศตมุงภิกษุสงฆอนน
จาสิคตสิกสาบทสือนนญงมีสิ
41. กสาบทอนนหนกทนามิใดเลย
แตนนนเมื่อหน้าโคพนนปีโร

คำอ่านปัจจุบัน

40. หน้าได้พันปีโรศตมุงภิกษุสงฆอัน
จาสิคตสิกขาบทสือนนยังมีสิ-
41. กขาบทอันหนักนามิได้เลย
แต่นั้นเมื่อหน้าได้พันปีโร

๗๗๗

3.2.3 ความแพร่หลายของอักษรสมัยสุโขทัย

ตัวอักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหง เมื่อเข้าไปได้ระยะหนึ่งก็ได้เปลี่ยนรูป สัณฐานและอักษรวิธีในสมัยพระยาลิไท ต่อมาก็ได้แพร่ไปในดินแดนต่าง ๆ คือ อาณาจักร ล้านนา อาณาจักรล้านช้างและกรุงศรีอยุธยา

ในดินแดนล้านนาไทย ได้พบอักษรจารึกที่เป็นอักษรสมัยสุโขทัยเก่าที่สุดคือ ศิลากาจารึกของพระมหาสุมนเถร ที่วัดพระปิ่น จังหวัดลำพูน ชาวล้านนาไทยได้ใช้อักษรไทย มาเป็นลำดับ จนถึง พ.ศ. 2050 จึงเลิกใช้ และกลับไปใช้อักษรของพวกลื้อ

ครั้นถึง พ.ศ. 2339 สมัยพระเจ้ากาวิละ ชาวล้านนาไทยได้กลับมาใช้อักษรไทยสุโขทัยอีก เพื่อแสดงให้เห็นว่าดินแดนล้านนาไทยกลับเป็นเมืองไทย ดังมีจารึกที่ วัดพระสิงห์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ จารึกที่วัดลำปางหลวง จังหวัดลำปาง และที่อื่น ๆ อีก แต่ภายหลังจารึกต่าง ๆ ที่เขียนในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นหนังสือไทยเนื้อทั้งสิ้น (เชเดลี 2503 : 17)

ตัวอักษรแบบของพ่อขุนรามคำแหง ได้แพร่กระจายออกจากล้านนาไทยไปยัง เชียงตุงและเมืองที่ใกล้เคียงซึ่งอยู่ในประเทศพม่าด้วย เพราะปรากฏว่ามีศิลากาจารึกเป็น อักษรฝักขามอยู่มากกว่าสิบหลัก เช่นจารึกวัดป่าแดง พ.ศ. 1994 และจารึกที่เจดีย์อานัน- ทะในพุกามซึ่งจารึกระหว่าง พ.ศ. 1910-1940 (กาธร สติรกุล 2526 : 83)

ในอาณาจักรล้านช้าง ได้ใช้อักษรไทยสุโขทัยอยู่ระยะหนึ่ง ได้พบจารึกบน ศิลากาที่ผนังถ้ำนางอันใกล้หลวงพระบาง จารึกด้วยตัวอักษรสุโขทัย แต่ภายหลังได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอักษรไทยน้อยหรืออักษรลาวในปัจจุบัน

สำหรับอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา นั้น ได้รับตัวอักษรไทยแบบสุโขทัยมาใช้ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งอาณาจักรก็ว่าได้ เพราะหลักฐานจารึกที่พบครั้งแรกก็ปรากฏใช้ตัวอักษรไทย อยู่ในสมัยพระบรมราชาธิราชที่ 1 แล้ว แสดงว่าก่อนหน้านี้นี้ก็คงจะมีการใช้อักษรไทยสุโขทัย กันอย่างแพร่หลายด้วย ต่อมาอักษรดังกล่าวได้วิวัฒนาการไปตามยุคตามสมัย ดังจะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

สรุปสาระสำคัญของบทที่ 3

ที่มาของคนไทยยังเป็นปัญหาที่ต้องรอคำตอบต่อไป แต่ถ้าพิจารณาตามหลักฐานทางด้านศิลาจารึก ท้ายที่สุดทราบว่าก่อนกำเนิดอาณาจักรสุโขทัยนั้น คนไทยได้มีการปกครองสืบสันตติวงศ์กันมานานแล้ว

สำหรับทางด้านตัวอักษร คนสุโขทัยคงเรียนวิธีการเขียนตามแบบขอมซึ่งเคยมีอำนาจมาก่อน รวมทั้งได้รับวิธีการเขียนของมอญซึ่งเจริญรุ่งเรืองอยู่ทางตะวันตกด้วย

แต่การเขียนอย่างขอมและมอญมีข้อจำกัดสำหรับเขียนภาษาไทย และอักษรของชาติทั้งสองนั้นไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ ไม่มีพยัญชนะบางตัวหรือสระบางตัวที่จะใช้ให้เหมาะกับเสียงภาษาไทย ประกอบกับการที่คนไทยได้รับเอกราชใหม่ ๆ คงไม่ยอมรับอักษรของชาติอื่นมาใช้ ฉะนั้น พ่อขุนรามคำแหงจึงทรงประดิษฐ์ลายสือไทยขึ้นใช้เป็นของคนไทยเอง จะเห็นได้ว่าตัวอักษรในสมัยของพ่อขุนรามคำแหงยังมีลักษณะคล้ายอักษรขอม และไม่มีศกเหมือนอักษรมอญโบราณ แต่ได้ปรับเปลี่ยนรูปสัณฐานไปจากอักษรต้นแบบ รวมทั้งระบบอักษรวิธีได้แตกต่างไปจากอักษรสกุลอื่นเสียได้

การแก้ไขอักษรขอมหัดมาเป็นอักษรไทย กระทำดังนี้

1. แก้ไขด้านรูปสัณฐานโดยการปรับเปลี่ยนให้ง่ายและเขียนได้เร็วกว่าอักษรขอม เช่น ตัดศอกออกทำให้เส้นอักษรเป็นเส้นเดียวกัน
2. แก้ไขด้านวิธีการเขียน ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการเขียนพยัญชนะสังโยคใหม่เป็นพยัญชนะ 2 ตัวเรียงกันแบบบรรทัดเดียว เขียนสระให้อยู่ในบรรทัดเดียวกับพยัญชนะ

- สระ เอีย จะมีไม้ 2 รูป คือ ถ้าไม่มีตัวสะกดจะเป็นรูป ๑ - ๒๒ แต่ถ้ามีตัวสะกดใช้รูป ๒ เพียงตัวเดียว
- สระลอยมีไม้เพียงตัวเดียว คือ สระ อี ๑

ข้อแตกต่างระหว่างอักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหงกับอักษรไทยปัจจุบัน มีดังนี้

1. รูปสัณฐานของตัวอักษรต่างกัน คือ อักษรพ่อขุนรามคำแหงมีเส้นโค้งกลมมน แต่อักษรไทยปัจจุบันมีเส้นตรงหักมุมเป็นเหลี่ยม
2. มีพยัญชนะที่เขียนแตกต่างกันอยู่ 7 ตัว
3. รูปสระ ๖๐ ๖๐ ๖๐ เขียนอย่างเดียวกับปัจจุบัน แต่จะสูงเท่ากับพยัญชนะ ส่วนสระ อี อี อี/อี อู อู จะเขียนต่างจากปัจจุบัน
4. อักษรวิธีต่างกัน
5. นำไม้ขีดขึ้นอากาศ แต่ใช้พยัญชนะสะกดสองตัวซ้อนกัน
6. มีวรรณยุกต์เพียง 2 รูป

อักษรไทยสมัยพระยาสิทธิ อักษรไทยสมัยนี้ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเขียนไปจากสมัยของพ่อขุนรามคำแหงบางประการ ทั้งนี้เป็นเพราะคนไทยยังคงชินกับวิธีการเขียนอย่างขอมและมอญ การเปลี่ยนแปลงมีดังนี้

1. ด้านรูปสัณฐาน
 - รูปพยัญชนะบางตัวเปลี่ยนไป และเพิ่มพยัญชนะพิเศษหรือสระเกินเข้ามา
 - รูปสระ เปลี่ยนมาไว้บนและล่างพยัญชนะ จึงต้องปรับเปลี่ยนสัณฐานให้เหมาะสม และสระบางตัวมีรูปร่างสูงกว่าพยัญชนะ สระประสมก็มีการเปลี่ยนแปลงรูปด้วย

2. ด้านอักษรวิธี

- มีการใช้ไม้หันอากาศแทนตัวสะกดซ้อน
 - มีสระลอยใช้เช่นเดียวกับลายสือไทย แต่จะปรากฏในรูปสระอื่น ๆ
- อย่างไรก็ตามตัวอักษรในสมัยพระยาสิทธิโทยังคงมีลักษณะกลมมนเช่นเดิม แต่จะเขียนสระไว้รอบพยัญชนะ

ความแพร่หลายของอักษรสมัยสุโขทัย

- ในดินแดนล้านนาไทย พบครั้งแรกที่วัดพระยืน จังหวัดลำพูน และได้แผ่กระจายออกจากล้านนาไทยไปยัง เชียงตุงและเมืองที่ใกล้เคียงซึ่งอยู่ในประเทศพม่า
- ในอาณาจักรล้านช้าง ได้ใช้อักษรไทยสุโขทัยอยู่ระยะหนึ่ง แต่ภายหลังได้เปลี่ยนไปเป็นอักษรไทยน้อย หรืออักษรลาวปัจจุบัน
- ในอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ใช้กันอย่างแพร่หลายและวิวัฒนาการต่อมาจนถึงปัจจุบัน

คำถามท้ายบท

1. ก่อนที่พ่อขุนรามคำแหงจะทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้นั้น คนไทยมีอักษรใช้หรือไม่ ถ้ามีจะ เป็นอักษรชนิดใด
2. ท้าวมพ่อขุนรามคำแหงจึงทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้
3. การแก้ไขอักษรขอมหัดมาเป็นอักษรไทยกระทำได้อย่างไรบ้าง
4. อักษรไทยที่แก้ไขจากอักษรขอมหัดเรียบร้อยแล้วจะมีลักษณะอย่างไร

5. ลายสือไทยของพ่อขุนรามคำแหง มีหลักเกณฑ์ทางอักษรวิธีอย่างไรบ้าง
6. อักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหง แตกต่างจากอักษรไทยปัจจุบันอย่างไรบ้าง
7. อักษรไทยสมัยพระยาลิไท เปลี่ยนไปจากอักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหงอย่างไร
8. อักษรไทยของสมัยสุโขทัยได้แพร่หลายไปยังดินแดนใดบ้าง
9. จงอ่านข้อความต่อไปนี้เป็นอักษรวิธีไทยปัจจุบัน

